

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1157

Vragen van de leden **Bikker** (ChristenUnie) en **Van Nispen** (SP) aan de Ministers voor Rechtsbescherming, van Financiën en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *het bericht «Hoe Ajax en PSV in zee gingen met dubieuze Aziatische gokbedrijven»* (ingezonden 18 januari 2024).

Antwoord van Minister **Weerwind** (Rechtsbescherming), mede namens de Ministers van Financiën, van Justitie en Veiligheid en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (ontvangen 5 maart 2024). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 955.

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Hoe Ajax en PSV in zee gingen met dubieuze Aziatische gokbedrijven»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wat vindt u van de beschreven handelwijze van Ajax en PSV, heeft u de indruk dat zij hun maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben genomen?

Antwoord 2

Betaald voetbalorganisaties gaan over hun eigen sponsorcontracten. In het voetbal worden maatregelen genomen om geldstromen te achterhalen, zoals het zogenoemde «Know-Your-Owner» en het controleren van de bron van financiële stromen, mits daar aanleiding voor is. Op basis van de beschreven handelwijze kunnen wij niet beoordelen hoe diepgaand Ajax en PSV onderzoek hebben gedaan naar de herkomst van het geld dat zij hebben ontvangen.

¹ NRC, 29 december 2023, www.nrc.nl/nieuws/2023/12/29/gelike-filmpjes-en-lucratieve-contracten-hoe-aziatische-gokbedrijven-europese-voetbalclubs-om-hun-vinger-winden-a4185460.

Vraag 3

Bent u bekend met het onderzoek van de Financial Action Task Force (FATF) uit 2009 naar witwaspraktijken in de voetbalsector?²

Antwoord 3

Ja.

Vraag 4

Bent u het ermee eens dat op basis van dit rapport maar ook de eerdere rapporten van Europol, voetbalclubs en betrokken entiteiten extra bedachtzaam moeten zijn voor de risico's op witwassen door sponsorcontracten – in het bijzonder waar het contracten met gokbedrijven betreft?

Antwoord 4

Wanneer een organisatie – zonder gelijke tegenprestatie – geld geboden krijgt van een derde partij is het altijd belangrijk bedachtzaam te zijn. Organisaties zouden zich altijd af moeten vragen met welk doel ze dat geld krijgen, of ze met de betreffende partij geafficheerd willen worden en welke gevolgen dit kan hebben. Een belangrijke reden om kansspelen op afstand in Nederland te legaliseren was om kansspelgerelateerde criminaliteit te voorkomen via een vergunningstelsel en strenge voorwaarden aan die vergunningen. Ook geldt in algemene zin dat eenieder gehouden is aan de wet. Zo is (schuld)witwassen strafbaar gesteld in het Wetboek van Strafrecht (Sr). Hiervan is sprake als redelijkerwijs vermoed kon worden dat het voorwerp – onmiddellijk of middellijk – uit enig misdrijf afkomstig is. Voetbalclubs zouden dus inderdaad bedachtzaam moeten zijn op risico's op witwassen.

Daarnaast zijn poortwachters, zoals banken en notarissen, op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) verplicht om cliëntenonderzoek te doen en ongebruikelijke transacties te melden. In het kader van deze verplichtingen moeten poortwachters ook een inschatting maken van de risico's op witwassen die een cliënt met zich meebrengt. Voetbalclubs kunnen ook cliënten van poortwachters zijn. Een van de vele factoren die relevant kunnen zijn voor deze inschatting is of, uit rapporten of anderszins, blijkt dat de sector waarin een cliënt actief is, risico's op witwassen kent. Als een poortwachter risico's op witwassen vaststelt, dan moet deze de risico's mitigeren. Ook poortwachters dienen dus bedachtzaam te zijn op risico's op witwassen bij dergelijke transacties.

Vraag 5

Is het in dit licht niet vreemd dat wel is gevraagd of een partij betaalt, maar geen navraag lijkt te zijn gedaan naar de *ultimate beneficial owner*, verder onderliggende geldstromen en de betrouwbaarheid van de herkomst van het geld?

Antwoord 5

Het is ons niet bekend of en zo ja, welke poortwachters betrokken zijn of waren bij deze casus en wat zij wel of niet hebben gedaan. Aangezien voetbalclubs niet gelden als poortwachter in de zin van de Wwft, rust er op hen uit hoofde van de Wwft geen verplichting om de uiteindelijk belanghebbende (UBO) vast te stellen bij het aangaan van een zakelijke relatie. In het algemeen geldt dat artikel 3, tweede lid, Wwft voorschrijft dat het cliëntenonderzoek poortwachters, onder andere, in staat stelt om de UBO van de client te identificeren en redelijke maatregelen te nemen om de identiteit te verifiëren, en indien de cliënt een rechtspersoon is, redelijke maatregelen te nemen om inzicht te verwerven in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de cliënt. Ook dient het cliëntenonderzoek poortwachters in staat te stellen om een voortdurende controle op de zakelijke relatie en tijdens de duur van deze relatie verrichte transacties uit te voeren, met zo nodig een onderzoek naar de bron van middelen die bij de zakelijke relatie of transactie gebruikt worden.

² FATF, *Money Laundering through the Football Sector*, (juli 2009).

Vraag 6

Kunt u schetsen wat het huidig juridisch kader is voor voetbalclubs in het bestrijden van witwassen, in het bijzonder bij het aangaan van sponsordeals?

Antwoord 6

In het huidig juridisch kader zijn voetbalclubs geen poortwachter. Ze hebben dus geen (wettelijke) rol in het voorkomen van witwassen. Wel kunnen verschillende poortwachters, zoals banken, advocaten en trustkantoren, betrokken zijn bij transacties die voetbalclubs uitvoeren. Zoals reeds toegelicht in de beantwoording van vraag 4 en 5, hebben poortwachters op grond van de Wwft verplichtingen in het kader van het voorkomen van witwassen.

Wel geldt, zoals reeds toegelicht in de beantwoording van vraag 4, voor het bestrijden van witwassen in algemene zin dat eenieder, dus ook voetbalclubs, gehouden zijn aan de wet, waarbij specifiek is verwezen naar het Wetboek van Strafrecht waarin (schuld)witwassen strafbaar is gesteld.

Vraag 7

Kunt u het verdere juridisch kader schetsen voor in artikel 1a van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme genoemde ondernemingen, natuurlijke personen, rechtspersonen en vennootschappen, in het bestrijden van witwassen bij het aangaan van sponsordeals en het sluiten van transfers door voetbalclubs? Is het juist dat bij een sponsordeal betrokken juridisch adviseur of advocaten, maar ook banken en andere financiële dienstverleners een duidelijke verplichting hebben op basis van de Wwft?

Antwoord 7

Ja, hierbij wordt verwezen naar de beantwoording van de vragen 4, 5 en 6.

Vraag 8

Wordt door één of meerdere toezichthouders reeds onderzocht of in deze casus door de (al dan niet beursgenoteerde) voetbalclubs en de onder vraag 4 genoemde entiteiten binnen de kaders van wet- en regelgeving is gehandeld? Zo nee bent u bereid deze casus met nadruk bij de betreffende toezichthouders onder de aandacht te brengen?

Antwoord 8

Of toezichthouders onderzoek doen naar bepaalde casussen of entiteiten is toezichtsvertrouwelijke informatie. Het Ministerie van Financiën en het Ministerie van Justitie en Veiligheid hebben het artikel onder de aandacht gebracht van De Nederlandsche Bank, Nederlandse orde van advocaten en Bureau Financieel Toezicht.

Vraag 9, 10 en 11

Is het juist dat in de nieuwe Europese witwaswetgeving nadrukkelijk aandacht is voor het bestrijden van witwaspraktijken in de voetbalwereld?³

Zet Nederland zich in voor stringente regelgeving voor – in elk geval – grotere clubs, en ziet de Nederlandse inzet ook op scherpe regels voor voetbalmakelaars en andere tussenpersonen?

Ziet de regering aanleiding om, op basis van deze casus maar ook vooruitlopend op Europese wetgeving, de regelgeving voor sportclubs, voetbalmakelaars en andere relevante partijen aan te scherpen?

Antwoord 9, 10 en 11

Voetbalclubs en -agenten zijn in het nieuwe anti-witwasraamwerk toegevoegd als poortwachter.⁴ Dit betekent dat ook voetbalclubs en -agenten in de toekomst verplichtingen zullen hebben in het kader van het voorkomen van witwassen en financieren van terrorisme, zoals het uitvoeren van het cliëntenonderzoek (zie de beantwoording van vraag 4 en 5 voor een nadere toelichting van deze verplichtingen). De Raad heeft op 14 februari ingestemd

³ NOS, 18 januari 2024, nos.nl/artikel/2505312-eu-scherpt-antiwitwasregels-aan-ook-voetbalclubs-moeten-oplettten

⁴ Kamerstuk 31 477, nr. 95

met dit nieuwe raamwerk. Indien ook het Europees parlement ermee instemt, zal het nieuwe raamwerk, drie jaar na de publicatie (op dit moment is het nog onduidelijk wanneer dit precies zal zijn), van toepassing worden. Er wordt daarnaast geen aanleiding gezien tot verdere aanscherping van de relevante regelgeving.

Vraag 12

Wat is de reikwijdte van het reeds door de regering aangekondigde verbod op goksporing in de sport? Kunt u schetsen wat wel en wat niet onder het aankomende verbod zal vallen?

Antwoord 12

Op 1 juli 2023 is het verbod op ongerichte reclame voor kansspelen op afstand in werking getreden (Besluit orka). Sindsdien is reclame in de publieke buitenruimte, op radio en televisie, in kranten en tijdschriften voor online kansspelen verboden. Onder reclame valt ook sponsoring. Onder sponsoring wordt daarbij verstaan het verstrekken van financiële of andere bijdragen als tegenprestatie voor het neutraal vermelden of vertonen van de naam, het merk, het beeldmerk of enig ander onderscheidend teken van de houder van een vergunning tot het organiseren van kansspelen op afstand. Voor sponsoring geldt een overgangsregeling wat betreft het reclameverbod. Sinds 1 juli 2023 mogen geen nieuwe sponsoringscontracten worden afgesloten. Evenement- en programmasponsoring zal vanaf 1 juli 2024 verboden zijn en sponsorcontracten voor de sport vanaf 1 juli 2025. Sport-sponsorovereenkomsten, waaronder het sponsoren van sporters en teams van sporters, maar ook bijvoorbeeld clubs, competities, shirts en ander materiaal zijn tot 1 juli 2025 daarmee nog toegestaan, mits het contract voor de inwerkingtreding van het Besluit orka is afgesloten. Bij de termijn voor de inwerkingtreding van dit deel van het Besluit is het belang van financiering van evenementen en de sport meegewogen. Daarmee wordt belanghebbenden, zoals sportclubs, ruimte geboden om andere sponsorcontracten af te sluiten.

Vraag 13

Bent u bereid om te komen tot een algeheel verbod op sponsorcontracten van sportclubs met binnenlandse én buitenlandse gokbedrijven, ook wanneer het meer indirecte vormen van sponsoring betreft zodat ook de in dit artikel beschreven vormen van goksporing niet meer zijn toegestaan? Zo nee, wat gaat u dán doen om herhaling van deze praktijken te voorkomen?

Antwoord 13

Zoals in de beantwoording van vraag 12 beschreven, zijn alle ongerichte vormen van reclame voor online kansspelen, zoals sponsoring van sportclubs, vanaf 1 juli 2025 verboden. Zodra een uiting conform het Besluit orka als sponsoring moet worden gezien, valt dit onder het verbod. Het is aan de toezichthouder, de Kansspelautoriteit, om dit te beoordelen en zo nodig te handhaven.

Vraag 14

Staan alle seinen op groen voor het aangekondigde verbod op goksporing in de sport om volgend jaar in te gaan? Ziet de regering nog mogelijkheden om inwerkingtreding van dit verbod te versnellen?

Antwoord 14

Ja, zoals aangegeven in de beantwoording van vragen 12 en 13, staan de ingangsdata in het Besluit orka en mag ervan uit worden gegaan dat betrokken partijen voldoende tijd hebben gehad om zich hierop voor te bereiden. Er komen geen nieuwe sponsorcontracten meer bij sinds 1 juli 2023. Alleen contracten die voor 1 juli 2023 zijn gesloten kunnen nog doorlopen tot uiterlijk 1 juli 2025. De overgangstermijn is gekozen om sporters en sportclubs de gelegenheid te geven om op zoek te gaan naar andere sponsoren. Met de bestaande sponsorcontracten in de sport zijn aanzienlijke bedragen gemoeid. Sportclubs hebben hun investeringen hierop gebaseerd en het is de vraag in hoeverre sporters en clubs een gemis aan deze inkomsten hadden kunnen compenseren. Gezien het bovenstaande, acht de Minister voor Rechtsbescherming versnelling van de inwerkingtreding niet

wenselijk. Vervroeging past bovendien niet bij een betrouwbare overheid, nu betrokkenen zich richten op hetgeen in het Besluit orka is bepaald. Dit nog daargelaten dat eerdere inwerkingtreding een nieuwe algemene maatregel van bestuur zou vergen, met inhoudelijke onderbouwing, het gebruikelijke traject met onder meer consultatie en advies door de Afdeling advisering van de Raad van State en het daarmee gemoeide tijdsverloop.

Vraag 15

Kunt u nadere toelichting geven op de vertraging die er is in de hervorming van de goksector op Curaçao? Is het niet opvallend dat op geen van de onder hoofdstuk 19 ingezette maatregelen van het landspakket de deadline lijkt te zijn gehaald? Welke consequenties heeft dit?

Antwoord 15

De conceptlandsverordening op de kansspelen (LOK) is op 14 december 2023 aangeboden aan de Staten van Curaçao. Hiermee is de parlementaire behandeling gestart. In de media in Curaçao is uitgebreid verslag gedaan van de adviezen van de Sociaal-Economische Raad en de Raad van Advies van Curaçao en van de vragen van de Statenleden tijdens de behandeling in de Centrale Commissie van de Staten op 9 januari 2024. In mei 2022 heeft het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in een brief aan de nationale hervormingscommissie Curaçao aangegeven dat de concept LOK op dat moment nog niet voldeed aan de afspraken tussen Nederland en Curaçao in het kader van het landspakket. In een volgende versie van de LOK was er op drie van de vijf eerder benoemde punten verbetering opgetreden. Op de punten «dekkende vergunningsvoorwaarden» en «onafhankelijkheid van de toezichthouder» voldeed het concept echter nog niet aan het plan van aanpak.

Op dit moment analyseert de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het wetsvoorstel dat nu is aangeboden aan de Staten van Curaçao. Als de wet nog steeds niet voldoet aan het plan van aanpak zal de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in gesprek gaan met de verantwoordelijke Minister in Curaçao om te bezien welke stappen kunnen worden genomen om de LOK lopende de Statenbehandeling in overeenstemming te brengen met de afspraken uit het landspakket en het bijbehorende plan van aanpak. De Staatssecretaris van BZK blijft het voorstel dus nauwgezet monitoren om te zorgen dat de doelen van het landspakket binnen bereik blijven. Uw Kamer is over de laatste stand van zaken ingelicht in de uitvoeringsrapportages over het vierde kwartaal van 2023, die de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties recent met uw Kamer heeft gedeeld.⁵

Vraag 16

Is inmiddels – conform de in antwoorden op eerdere vragen geschetste inzet van de eilanden⁶ – op Aruba en Sint Maarten een toezichthouder kansspelen aanwezig?

Antwoord 16

Met de landspakketten voor Aruba en Sint Maarten is beoogd dat in beide landen een onafhankelijke toezichthouder bestaat die toeziet op de kansspel-sector. In Aruba zal dit voorjaar op basis van de eerder uitgewerkte business case een kwartiermaker aan de slag gaan om de Arubaanse kansspelautoriteit in te richten. Voor Sint Maarten is in het laatste kwartaal van 2023 een oproep gepubliceerd voor voorstellen voor de inrichting van de Sint Maarten Gaming Authority, op basis van eerder opgestelde voorwaarden. Op dit moment vindt een selectieprocedure plaats voor de ingediende voorstellen. Uw Kamer is op 6 februari jl. door de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties geïnformeerd over de laatste stand van zaken via de uitvoeringsrapportages van de landspakketten over het vierde kwartaal van 2023.

⁵ Kamerstuk 36 410 IV, nr 45

⁶ Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 3456

Vraag 17

Kunt u deze vragen beantwoorden (ruim) voor het commissiedebat Kansspelen van 7 maart aanstaande?

Antwoord 17

Ja.